

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskn
ing vid Lunds universitet

Skåne

Skytts härad.

Rengs m.

uppt. år 1960

M. 15312: 1 - 50

(s. 27-s. 50 i 4:o format)

Uppt. av

Nils Otto Lundh Kämppe

ber. av " " " "

sved ö. broddagare

född år 1874 i Hammarlöv

Sweden s. 1 - 50

LUF III

Oscar

M. 15312.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Till Folklivsarkivet Lund.

Pånder hämmad något om Varibolagets om det kan vara
av något intresse, varom inte så i papperskorgen med det.
Jag vill gejorde att jag inte föster mig vid något hanosar utan
jag gör det av intresse om det kan bli till nytta, samtidigt som
jag ju har lite tidsfördur, men jag antager att det i huvudsak är
tillvägagångssättet som är det viktigaste i vissa detaljer.

Jag står gärna till förfogande om jag bara kan uträtta något till
gagn. Hasta det som inte duger. Samtidigt tackar jag för
gävan och tecknar förbindeligenst och ønskar Gott nytta av.

Rämpinge den 23 dec 1960

Nils Otto Lundström

Till Folklivs arkivets Arkivet Lund I

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M.15312:1.

1:

Minner av Nils Otto Lundh från fyrdas dagar,

1:

Ung och glad i hägen gick jag i smedhåra den 1 Nov 1889 hop en duglig men sträng och många gånger orättvis lärarnämästare, som gärna ville hålla på gamla skrätidens hårda regler, fast dessa varo afshaffade för många år sedan och det fanns även kvar hos en del gesäller, naturligtvis beroende på den hårda skola de även genomgått. Bland annat skulle den yngste lärlingen dra skorna av dem om de kom hem och var i "snusen", vidare skulle han putsa och blanka skorna åt gesällen, men så fick han i gengård hälla även pojken med blanksvätska och vät. Det första var att göra sig förtrogen med blåsbelyen. Den skulle blåsa jämt men likväl hålla god spänning, så det fordrades lite bana att sköta den riktigt. Arbets tiden var lång, vi började kl. 5 på morgonen och höll på till 8 på kvällen med undantag av lördagen då slutade vi kl 7 på kvällen, inga räster förekom utan för mat och kaffe. Arbets tiden blev dock ändrad när vi fick ny verksgesäll fr. kl 6 om morgonen till 7.30 på kvällen vilket ju inte var så litet på den tiden, fast den var ju lång nog ändå, ty det var hårt arbete, det fanns ej så många demisioner på jäm som nu, utan det gällde att skrota, sträcka eller stukta, tills man fick rätta demisioner, allting smiddes med undantag av av hästskosöm, Trädskrivar och P.j. sömmen de köptes, så jag fick aldrig lära mig att smida hästskobom vilket var ett slitsarbete, en duglig smed skulle kunna slå 3 sörn i en varme, men det fordrades stor bana om alla skulle duga. Hela vintern smiddes förlagsarbete om kvällarna, såsom hult mögar, nauttrar, hästskor m.m. Något skrot sildes aldrig

det smödtes upp till s. k. druvor = (ämnen) för hästskor sätts
 maskar till progländsidor och tennar. Skroten packades sam-
 man i t. ex. en pipiring eller något liknande och värmedes
 till hets för att svetsas samman, dessa hällades för "Hattar", det
 var ett rätt svårt arbete för det gick ganska lätt att bränna
 upp yttreholjet och då var det slut för den gången detta hällades
 att katten, hällade, men det var ju lite skandal för dem som
 smödde, så det gällde att vara försiktig, men när hettet var
 färdig, och det skulle smides, med i vanliga fall tre hammare
 då kom det roligaste, gnistor flög hela smedjan kring och för
 det mestta fanns det alltid några bon, bränder i smedjans
 kvällar och vi försökte alltid att få så mycket gnistor som
 möjligt att flyga på dem, bi vred oss undan så gott vi kunde, - deej,
 nu stod det i byxorn in på hären och det blev ett hoppande och
 stampande och skratt, ibland hände det att det tog eld i kläderna
 så det var inte så farligt alltid, men bi smeder hade ju våra
 färdskinn för oss så det var inge fara för oss, men när dräng-
 arne varit med om det nägra gånger blevo de mera förståndiga
 och sökte skydd bakom oss så blev det ju inte så farligt, för oss
 var det ju roligt att sätta fart på dem, men det hände tyft
 medo. - Efter slutat arbete på lördagskvällen så skulle jag arbeta
 till mig syfri i två timmar: (Detta hällades att man fuskade.)
 och det dök ej att smida för det stod i kontraktet och Mäster höll
 stort på det, "det är där du skall lära dig hantera tånger och
 verktyg." Arbeten fattades alltid, på den tiden gagnade alla
 traskor och dessa skulle bestås med slityrn och jörar och så
 blev det ju nära ören i förtjänt till hjälpe på den lilla bönern
 som bestod av 100 kr för tre år. Jag smidde även en god

det bordsknivar och såder, det var innan gafflar och gaffelkivo
 var vardagliga och jag en ^{var} duglig eggjärrsmed vilket var
 derades mycket på den tiden och så var det ju storartat när
 Bondmorarne beställde knivar av pojken och inte av mäster
 Hela hösten var jag ute hos könsterna och gjorde dagsverken för
 mäster, utan annan ersättning att få vara med på Hostagillet
 och det var ju storartat fast för det mesta var jag spelmann
 där det dansades. Den yngsta lärlingen hade även den stora
^{formånen} att pressa svinen, så det blev ej många söndagar
 man var fri, vi hade nästan alltid grisar och dessa skulle ju
 ha foder även den söndagen, men man kör van vid det hårdar
 och orättvisa, det hade ju inte dugt i våra dagar, som brål är
 verktynen i en landbosmedja var inte mycket att hurra för
 allt var hemmaggjort, både Bärnmestrin och gängverktyg
 Bärn och gängtappar, men med vana också det likväl bca och
 bärren gjorde man med vridna skär så arbetade ^{den} nästan, som ett
 spiralbär i våra dagar, med gängningens var det svårare, ty det
 blev olika stigning på gängerna därför måste varje mutter
 trächas, men eftan är ju halva arbetet och det var inte det
 hastiga som gjorde sig bemärkt, vi tog god tid på oss.
 Mötting går, och arbetet utfördes nästan alltid under sång på
 den tiden och jag var inte av den tyxtlätta sorten, utan sjöng
 nästan alltid under arbetet fast tarana många gånger
 avlöste det roliga, men det var inte bara i smedjan jag sjöng
 utan även när jag trakades in av Run, för att vägga barnen
 vilket ofta häntes när hon inte hade någon tänstlös och how
 lagade maten, familjen var stor, fyra smeder o lika många
 barn så han behövde gött hjälp. Bland visor som jag sjöng

minns jag en vorn eng hörseen hade följande lyckelse -
 Men det värste jag nu ser, är att här shall snart bli fler,
 som shall rössas som de faller,

Så får lillan minnan, ta sig fram så gott hon kan
 Ligg nu stilla och snäll fallere". - Och det så ställd med,
 men jag fick ingen anmärkning av från hon var snäll, men
 jag sjöng den inte så mäster hörde det och hade såktert inte
 fallit honom i smaken. - Under vintern 1892, en mycket
 hall vinter fick jag en elak artad dubbelsickig lunginflammation
 och måste ligga i den oeldade gesällkammaren med 41,4 gr
 feber, det var djuriskt, dörrar var otät och snön grod in och
 lade sig på sängläcket, men den gången hade vi tös och
 han drog larm så jag kom till mitt hem och min Moder må
 ste ivrig till doktor ty att hentat honom var det inte råd till
 han skrev ut medicin och allt avläpp till. Det enda mäster
 gjorde för mig när jag låg så sjuk, var att han kom med sin
 kom flaskor och lille bjuder "jöls"; De talte om för mig sedan
 att jag under febern sagt till honom, "nu är du given med
 din kom när man inte behöver den, men när man behöve
 den är du inte så given", han trodde kanske att det var
 fyllsjuka: vad eftersjögo. Jag blev frisk igen och fortsatte i yrket.
 Något av det nogaste att smida var Eggjärn, såsom glöv,
 liar och hakelekskruvar och största konsten var att svetsa
 in stål, men med lite vana gick det bra och många blev
 specialister på det området vilket ansågs som mycket fint,
 Antligare tog de tre åren slut och för att kallas gesäll måste man
 göra ett arbetsprov vilket kallades Gesällstygke och skulle
 godkännas av Handverksföreningar, mitt bestod av en

övergångshoppa, för vishets jag erhöll betyget med Utmärkt
Beröm godkänd, men sådant gjorde jag många där,
det var nästan en liten vagnfabrik på den tiden.

Nu var man kommet i kategorien vandrande gesäller och
det var tid att praktisera och se lite mera än på läroplatser
och så gällde det vad man tagit vara på av det man hört
och sett under lärotidene, det blev andra bullar än fråga
sig för i svåra situationer, nu gällde det vad man kunde,
men misslyckades det så var det bäst att packa sin hoppväsk
och ge sig av till annan plats och så leva i hoppet och en lång
tiden rikare, fast det var gällt man behövde skrifa för ett
misslyckande. Jag minns en gång jag skulle göra en gra, till
en person som var mycket noga på det och när jag fick
den färdig tyckte han att den inte var fin nog, några dagar
gör vi en annan jag köpte själv den första av mäster,
den andre jag gjorde blev godkänd, men då ville han även ha
den första men det gick inte. Jag arbetade hos en gammal
smedsnästare som inte kunde (eller ville) följa med tiden
allt jag gjorde blev för bra han höll på det gamla, men den
händelsen vararade inte många dagar, jag var ju ute för
att förhöra mig i gruset och ej gå till bakså jag reste och
hömtill en annan som var rakta motsatsen till den förra.
men det bara faktat för en skadad gesäll, så det blev bara
ett par månader, men det var lärorika dagar vilka jag aldrig
har glömt och hans berättvan, "gör ett gott arbete så väger
jag taga betalt för det, men det vägar man ej för ett därför"
ord som jag ^{hittat} mytte av hela mitt liv. På den tiden fanns ju
svartekläder eller blå svedsing så allt måste ske i fyren

men det var inte alla smeder som blev dugliga svetsare, jag hade goda anlag och blev specialit i svetsning vilket kom väldigt pass på bl.a. Mek.-berläder. Jag minns en gång ett arbete med en tröskelgjärns fläns på en verkstad som jag blev befallt att svetsa vilket aldrig förr hade förekommit, (de hade alltid laskats) jag förstod att det gällde att jag skulle få fortsätta efter arbetet, det var nämligens arbetsbrist för tillfället, jag tog saken lugnt och tänkte som så, det är inte brått att misslyckas, men det misslyckades inte och jag kom att stanna långt på den platsen och ansågs som duglig. —

Wid tillverkning av bagnar var ju huvudsaken att de gick lätt och att axlarna höll smörjan så länge som möjligt och inte gick torra, det mestade av detta berodde på skrämtningen av axlarna, vilket inte alla var kompetenta till, detta var ju nästan en yrkesekonomi vilken man var noga att vara för sig själv, den enda som kunde bli protot på det var hjälpraren om han hade god räktagsförmåga.

På en plats i Trelleborg där jag arbetade hade vi många kunder, men alla svarade över sina bagnar för de mäste smörjas varje dag och det var ju tidsriktan tillika som de gick tungt, en dag brast en axel och gjorde en ny och se, den höll smörjan en hel vecka och då blev frågan varför ej de andra höll smörjan lika bra, jag förklarade för dem vad som var felet och det drojde inte länge förrän jag hade skrämt om varonda axelända och de höll smörjan liksom den förste och jag var ansett som en duktig gesäll och dit kom även nya kunder såsom spannmåls och Holmhandlare och allt blev gott. —

Jag arbetade på många platser och från de färsta har man ju några minnen ifrån, både angelägna ^{och} sådana tråtor, men de treffigare behåller man i minnet och lämnar de andre. Det händer ju fler saker än de som sker innan verksvägen jag shall berätta om här tillfället då är säker på att ha räddat två män i holar från döden, år 1898 arbetade jag i Herrje där smedjor, som på de flesta platser låg kloss ut med vägen, ja t.o.m. Stora landsvägen Malmö - Göteborg ville ha stor trafik av hästsbjälkar. En dag på samma resa skadde jag ett par hästar ute på gården när jag fick höra ett ovanligt lottersjöd av hästsbjälts och där till skrävde en häima, jag slängde shovet tyggen och sprang ut på vägen där jag mötte en hemligr syn, en skenande häst med en stakass dödskrämd häima i bagges, med bara en tygel och en skabel, jag sprang på samma håll som hästen fick fast i hetslet och hängde med någon meter tills hästen stannade och jag ledde den in på gården och fick lugnat djuret, en bit av skakeln hade taggats nära Hälplinge och den högra tygeln var sönder så fram kunde inget göra och på väster sida av vägen var bråddjup så styra dit hade varit hissa döden, (bjälten tillhörde en slaktare från Alstad.) efter en stund kom även slaktaren tillstades efter en god sprängmatch vi fick lagat både skabel och tygel samt ett sår som hästen ådragit sig när skakeln gjutts sönder, såret behandlade jag med lite av min egen barnsal och Myrsalintkatar och sedan gick far den lyckligt hem fast de var bra chockade båda. En nägot liknande händelse hade jag året efter då jag arbetade i Mellan Grevie. Det var på höften när de

hörde in väden där även ett par hästar skenade. Jag hade något arbete borta vid dörren ut till gatan då jag hörde ett märkvärdigt olyd och såg mot vägen, först såg jag två hästar i full galopp, så vagnen och ett långt rep med lassmeden vidhängande, men därpå satt körsvennen en äldre man, med ena foten insnävd mellan repet och lassmeden, jag hittade bara se hanis dödsförfäckta blick, något annat blev det icke tid till, jag slängde tafflarna och satte av i fullt gryning smedt över en trädgårdsstom och hittade fram innan hästarne, som måste följa vagnen som gick i vinkel, goda röd är dyra heter det jo, men det gäller även att tanka och hansta snabbt, jag sprang ned och på en hästen fäkt tag i selen och med sprang i sadeln var jag upp på ena hästen där fäkt jag fort i tygerna och kunde härla dem — varou inte brude mannen gått en säker föd till, då hade han fått åka på vägen med takten minst två kilometer till en gård dit hästarne hade vana. Tack vare morgon från Regementet kunde jag utföra de rätta greppen vilket ejest varit möjligt, men detta hade nära blivit som med Grosshandlarens hanekas, det kostade honom många syper, men det var bekämpning nog för mig, på den tiden var präddessinga medaljer eller premier jo sådant, men bara hänskau av att ha gjort det och lite besöm och beröndkan var för mig mer än nog. — På en plats jag arbetade var jag med om min första strejk men den varade inte långt, vi var två gesäller som blev överens om att sluta jublet för matens skull, på den tiden fäkt en mättid som hällades middagsafton som för det nästa bestod av en smidig flötter med utan tilltugg.

men det var inte detta vi hagade på, utan vi ville
sjölv smita våra mästar som kallade landgånger, för
det var ju inte alltid man åt lika mycket och råkade vi
lämna något näring så var det säkert att de blev
mindre nästa gång då man kanske var mera hungrig
och då hagade pojkarne att de ej blev måttta. Det var en
2dje Maj och vi hade varit i staden den 1 Maj, vi var oöver-
ens om att sluta vår plats så vi blev liggande på morgo-
nene, men när det var tid att börja arbeta infann sig vår
mäster och kallade på oss, vi upplyste honom om värt
beslut och då var hans fråga vad som fanns, han frågade
om vi ville ha mera betalt för det kunde vi få, på
den frågan blev mitt svar, nej jag har betalt nog, men
jag tycker min kamrat har för litet fast det anger inte
mig, men så kom jag med min frågan att vi sjölv ville
borda hela mästar och detta befolkts och så tillade mäs-
ter, kläd un på eder och kom in och drik ditt öl här kan
i gå i smedjan igen, vi lydde honom och från den dagen
vankades 11 johr varje dag, matfrågan ordnades och strijken
slut. — Medan jag är i berättartagen skall jag tala om
en annan händelse som jag minns från unge för samma
tid. Jag arbetade i Bonarps smedja och den ligger strax
intill Söderåsen, så en dag var det sträng åskvä vilket ju
ofta är fallet i de trakterna, jag hade hört att det ej var bra
att ha fyr när det åskade, så ställde jag mig vid filbänken
med något arbete, då bar det sig att mäster kom i smedjan
han saj att jag arbetade vid bänken och frågade, är du radd, jag
svarede att det ej var bra att ha fyr när det åskade, men

han

delade inte min åsikt utan ställde sig vid fyren och böjade arbete och sade till mig, ja ble vid händerna så länge, men det drojde många minuter förrän jag hörde honom yttra. — Va, jävaren va dé, men o lika syn, att det smutsiga vattnet i träget var försurat och mäster liknade att annat än Smed och försvar från Smedjan i Storla hushåll för sangöring och ombyte, någon annan skada skedde icke, men det är blott att vi fick oss ett stille grin efter det troliga är att ett svedskag inträffade i närbheten. —

Några dagar därefter var det tid för mig att ifinna mig å Ljungby hed där regementsmötet höjde den 22 aug. men det var ju bara att gå tvärs över heden, då min givna plats var i Skottallets och händelserna där hör jag knappast hit och är allt förmänga att beröra, men jag skall tala om ett litet interressum över därifrån, som kunnat bli lite obehag för mig och sanningen kommit i dagen en av hästarne var knubbitare och hade slukat luft så den fick äderkolik och som hovslagare Tjänstgjorde man även som hästsjuklärdare, bid sådana åsomnor skulle hästarne gridas med en flatad halmvistka vilket var ett härt jubb och för att spara hästen begegnade jag mig av en metod fast den kanske inte var löslig, men radikal, jag smorde in de orjuka delarna vid och under hymnen med Terrentin och sånde häst och häst att motionsera ute på heden och det drojde inte länge förrän medlet höjde värka och sticka i skinnet, Månen höjde sperka efter bukten fört saktt men sedan allt häftigare varför li onäste öka granskaffet med en lång linje ty han gick på trå ben.

mer än på fyra, så folket trodde att dyuret hade blivit
vansinnigt när det hopprade och dansade varje år en
bituppkäst, men med det var ingen fara och vädernsprån
nigen lenade efter en stund: men det värsta var att det
hände mitt under pågående kyrkosparsad som hölls
blott en liten bit därifrån och de som såg dyuret hade svårt
att hålla sig allvarsamma. Häriken gick över och hästen
blev bra för den gången, men jag aktade mig noga för att
tala om rätta förhållandet för någon mer än för bokeri-
nären, som när jag omtalade behandlingen endast ut-
brast, Du är då en riktigt losing och sprattade lte. —
Sedan mötet var slut styrdes bosan mot stälten igen, men
för tillfället var det svårt att få arbete i yrket varför jag
gick ut på luppen där jag sammanträffade med en annan
kollega som var ute i samma ärende, men vi kunde
inte finna något arbete i yrket varför vi följdes åt till
en Bond med vilken jag var bekant och åtag oss vars ett
Tunaland sockerbetor för uppdragning och det gick bra
trots att det var avant arbete, men arbetslös har jag aldrig
tyckt om att vara. Efter betuppdragningen skyldes våra
vagnar igen jag satte kurs på Trelleborg och tänkte för-
söka få arbete där. — Det fick jag också, men inte på
så vis som jag hade tänkt. — Jag träffade en bekant
Munare, som för tillfället hörde Skarrestjärts, han un-
drade vad jag förmig och om jag hade något arbete, Nej
svarte jag inte för tillfället, — han saade då, Du vill inte ta
dig ni att höra dessa hästarne en vinters tid för jag har
så mycket annat att göra, men jag tyckte det var synd

att neka åharen för han har blivit slagen av en häst, —
 jo, jag kan ju försöka och det gjörde jag, men det var ju
 ovant och hårt arbete såsom skeppning m.m. ungefär en
 vecka var jag åharkuske och under tiden skapade han
 mig arbete i ghet hos en smed i staden. Det gick så till att
 han en dag sist i veckan kom till smedjan och roväster
 beklagade sig för honom att gesällen hade slitat och han
 hade svart fått fatta nära annars. Det hänse jag han ordna
 åt dig sa åharen, jag har en gesäll som har mina hästar
 men nu shall jag själv ta vid på Måndag så då är han
 ledig. — Shäcka hit honom så pressar och det gjorde han
 och jag fick platsen och därmed slutade min bandrartid
 och en annan begynte. — Jag nämnde ordet vandrande
 gesäll och sådana fanns min ungdom inte så få, det
 var i vanliga fall dugliga arbetare men de stämnde i
 vanliga fall inte länge på en plats, det låg i deras natur att
 liksom Nomaderna vandra omkring med sätthammaren
 så länge kassan räkte och den förstärktes genom bettleri;
 det var nömligen en oskriven lag att varje måstare gav
 dem 50 öre och gesällen 25 öre. De var försiktiga och väl
 underrättade genom varandra så de sökte inte arbete
 där de visste att sådant fanns och de kolla
 de träffades och de vandrade över mest hela landet
 och klart är att de inhämtade god praktik och såg
 mycket. Den äldste av dem jag kände hette Jepsson och
 kallades "gamle Jöpseu", en mycket duglig bagare och
 eggjärnsmed, men när han var på luppen så gick både
 rubb och stubb "det var i vanliga fall räkknivver som

gick sitt man han boykott arbeta igens. Han dog i
Trelleborg. Så var det även två bröder (Karl och Johan
Sjölin) med vandrarsblod i adarna, den sista jag
minns och gav en slant handväcksa närmest Zepsson och
jag tror han finns i livet ännu och befinner sig i
Malmö. Dessa ^{var} de mera bekanta här i Södra delen av
landet, men det finns ^{var} inte alla gesäller som har av sam-
ma typ som de nämnda. — Idag smedjan jag läste
kom en gång en bandslade gesäll som hittat en halv
hästsko på vägen, han kom och hälsade mycket artigt
och uppträdde även bekräftat, samt frågade om han
under vår midsagsrast fick göra sig en kniv av biten
han hittat för han behövde raka sig, — kniv av den
biten såde mäster och filerede honom sharp. — Kan
du göra en kniv av den biten, som du kan raka deg
med, skall du min själ få en krona av mej och även
mat och brämderin, men var så god. — Jo men, medan
vi åt midsdag smidde han en kniv av biten och filade
till den, så när vi kom ut och skulle som vi trodde se
ett monstret "så fick vi se en fin kniv i dolkform
men utan fäst. Här det gick till med härdningens fel jag
ej, det blev ingen blad grå, han såde till mig han ska
fa mig en spamm batten, jag tog en spamm och gick ut
på gården och tog upp batten ur brunnens men jag tog
mig ej så brått så det drojde väl något, men när jag kom
med batten låg kniven färdig på plåten i fyren, det var
säkert härdningen han inte ville visa, det enda jag såg
var en flaskha som han stoppat i innerfickan. —

Han fick hjälp att sljuga kniven och sedan rakaade han sig inn i köket, under tiden han var i köket kom det en Träskomakare till smedjan där han ju talade om händelsen och så han vandraren och värvatnaf han sålt kniven till Träskomakaren för 25 öre, Johan Persson hette han. Jag har med egna ögon sett den kniven efter många års användning men då nästan uppstittet och Träskomakaren förlorade att bättre kniv hade han aldrig haft. Så de vandrande gesällerna var ej alltid vilka som hänt eller av särsta slag.

På tal om vandrande gesällers så fanns det en hel del andra än de omnämnda som jag hört gamla mästare tala om, men som jag ej personligen kände, bland andra den välkände Öngletorn, men han var från skrätidens stund samju hade rätt så många förmåner, bland annat var ju varje slott och Herrgård samt även Prästens skyldiga att bjuda dem mat m.m. därom talar ju de gamla gesällviseorna, — en lydde så här. "På vägen, så trägen gesäller vandrar fram, och när man kommer till en stuga bönderna stå på rad och buja, Blott man är en vandrande gesäll. — Baronen, Patronen som uppe i Herrgården bor och Prästen, förrästen som ejest är så stor Han kröker ryggen helt i vinkel, läger fram sin lästa finhet, blott man är en resande gesäll."

Härav förstår man ju att var något storartat att inne ha en gesäll som vandrande gesäll. Ett sätt av en gesäll visa lyder så här; God afton herr Pastor jag shall ej måt begåra men en liten slant han ni mig väl förråd, ty jag är en

resande gesäll, jag har gått hela stan, sen jag gick ifrån stan och det är som ni ser jag orkar ej mer och mat av er jag ber." - Bland några jag hörl talas om, av mästare som ^{jag} arbetat hos var en, som ~~en~~ hällades. Detta förtorndagar, något annat man har jag aldrig hört och det kom sig eftersom att han aldrig stannade på en plats någon längre tid, en annan av samma kategorier under min tid hällades, vilddjuret, men han bar även namnet Holmkrist. Där fanns även mästare som tog emot dem med tacksamhet för en kortare tid och liker betalning, men dessa gesäller var inte snyckta av ortsbefolkningen i braliga fall. Falunda berättas om ovan nämnde Engletars, att han en gång ej kunde få logi i hela St. Hammars by, varför han mitt i natten gick upp i tornet på kyrkan och ringde med ena blockan en lång stund, alla som lagt sig för ju upp och trodde att Idem varlös, men de såg ingen ting av eld och till sist blev ju syndaren upptäckt och tillsport varför han ställdes till detta mitt i natten: Svaret blev, "Barnhertigeten är född", han fick logi för natten men med löfte att försörja från orten dagen efter vilket han även gjorde. Denne hänsyns talade en infödd, St. Hammarsbo om föri mig (det var min företräpare S. Holmberg) och även andre har tolkt om det och jag betvivlar det ej efter alla sagor jag hört om den gesällen, men hans munighet var nog bättre än hans yrkeskicklighet, en mästare talte om för mig att han, Engleborn skulle göra en sak åt honom, men brämde

163 M. 15312:16.

jämet sänder och för att uskilda sade han
förbannat dåligt jämn mäster har, - ja, svarade
mäster dåliga smeder för attid dåligt jämn: "Ja de
må jag min gäst tro, för på andra ställen han man
hitta någon riktig bit men det han man inte har,"
att det blev avsed är ju klart, men många sådana
sägner hörde man om dessa vagabondcr. —

Gesällivet var växlande men intressant och många
minnen är oförglömmeliga, på ett ställe jag arbetade
som andre gesäll var det så, att verksgesällen alltid fick
lite extra sät t. ex. skulle han hava lite fint bröd, men
inte de andra, brödet låg i ett skåp där han satt, så
skulle han ju skräva bröd till oss alla, men det var
ju gront bröd, så när han slutat skräva det tog han fram
det fina och skar ett stycke till sig själv, men det tyckte
jag inte precis den utan en morgon när han böjade
skräva det grova tog jag fram det fina och dela ut till
den andra och det var sig så att där ej blev något fint
till honom och (det var ej meningens heller) att han blev
besviket är ju klart, men vad var att göra än säga
till matmodern (en dotter) om inte han också kunde
få lite fint bröd: där är i skabet sade han, - nej sade
han det tog sjöström och han fick rytt bröd, men
det blev till oss alla efter den gången, att mina aktier
själv hos överordnade och steg hos underordnade är
ju klart, vi var tre gesäller och 3 lärlingar så det gick
ju rätt mycket åt. vid ett tillfälle på samma plats fick
vi hem en vagabond smideskot och jag blev ombedd att

red 17:0

M. 15312:17.

bjälpa till med lossningen vilket jag även gjord, men det var ett riktigt busvader det ragnade och snoade så jag blev vöt som en diskstrase, till sist följde jag med hem för att byta kläder, nu var det så att för varje lass som kom hem skulle kusken in och ha haffejöks och berksgesällen skulle bjuda in och hålla sällskaps, men jag blev ej inbjuden varför jag själv manat gick in drack haffe och blev bjuden på endast en syp vilket jag tyckte var väl magert varför jag frände om det inte var meningen att jag skulle ha ha ha mer än era så illa som jag varit, - jo bevaras det fisk jag ju men jag behöll glaset i handen tills jag fått fyra syper vilket ju inte var artigt, men i mitt tycke välförtjänt när berksgesällee fätt minst det bubbla, - jag trappade honom sedan vi blivit egna mästare och vi hade roligt åt det skeet da. - Jag har talat om mindre dugliga gesäller men det finns även sådana mästare, bland andra arbetade jag hos en som var lättre glasmästare, än Smedmästare, (Nilsson i Arrie) en gång gällde det skorning av en häst, den var låghatt, hade hattat flera år på grund av fel karbeslag. Nyligens kommen från Almår insåg jag genast felet och påpekade detta för mäster, men det ville han inte höra på utan sade gå i inn och få mat så shall jag göra shoriordning medan i åter, - ja det gjorde han också, men dock lärnade mer en tallrik än ringsko, så sade jag, du

18: M.15312:18.

skorna han mäster själv lägga under för därför så
te vill inte jag göra då har jag ju ingen mycka av min
skola och vad jag fått lära där, utan nu slutar jag så
för mäster sko som han vill, jag tog en spamm vatten
och skulle tvätta mig, men då gråt han och tiggede och
bad mig stanna och göra som jag ville. Jag tyckte
synd om honom och fortsatte mitt arbete sedan jag
gjort i ordning två andra skor, sådana jag förestagit.
Allt blev bra och inte minst hästen och jag fick dricka
av hästens ägare som gittade dessa orden. Hästen har
hållt i fyra år tills nu, han sålde den kort efter för bra
pris vilket jag blev mycket tackad för tillika som jag
var en erfarenhet rikare. Det slutade inte riktigt bra
med detta, ty harringen, (vilken inom parentes) var
ett stycke av Hin, fick ett obotligt hat till mig och
försökte på alla sätt att göra ont för mig, men till sist
gick det för långt, (det var den enda matmålen jag varit
övern med under gesälltiden) så att jag ee söndags morgon
måste göra mig respektabel - jag högg fast i detta "flask
böste" med båda händerna och placerade henne på en
tvättgruta i köket, jag var spik mykter och det var inte
min mening att göra henne något ondt (fast jag lösades
och hotade) då kom mäster med andan i halssen och bad
för henne fast han var värre mot honom än mot mig,
han sa jag behöver väl inte köra efter hänsmannens,
nej sa jag, det behövs inte jag ska min gäl nog hålla
harringen i styr, ja, ja sa han, jag mente inte så, - men
harringen blev snäll efter detta och han förstod nog att
jag inte ämnade

19:
M. 15312:19.

Stanna långt ty vi fick bättre mat också. (Efter någon
tid lämnade hon sin man och jag tror att han bara var
glad för det.) I samband härmed vill jag tala om ett par
händelser till om den familjen så kanske han kan
härav bilda sig en bättre uppfattning om dessa personer.
Nilsson var Smedson och född på platsen och hon var
Smeddotter från Eskilstuna, hennes farfars man
behörs ej nämnas. Nog av, Nilsson hade ett gott hem, men
enled mångas mening ett plent kruvd och därfor går
det lite besynnerligt till ibland. På hans tiden när han
böjde tanka på giftermål, han hade utsedd sin hjärtebå
och efter tidens sed sträckades en person i väg att fram
föra årenet, (sådana återstaptsförmedlare hittades
i grannare,) denne fullgjorde sitt uppdrag, han svarte
ja och allt gick efter beräkning, men sedan böjde det
med lite småbekymmer för Nilsson, det värsta var jämning-
bist och för att batala avode åt spännare måste han
sälja sin enda ko och när befolkningen därömbriag
fick veta det sa de såhär, — Nilsson sålde en ko och
köpte en annan. När det så blev tid för bryningen skulle
det ju drässt betyg till och då frågade drästen om det var
någon duglig och bra kvinna han skulle gifta sig med.
Ack ja, hon kan både syfta och septa och hon tar halften
röda bär och halften svarta för det shall minnslöcker
åt, ja ja, så prövten jag menade om hon var någon
flitig kyrkobesökare, Här till svarade Nilsson utan bekun-
dande, Vill hon inte ska ja min själf fära henne,
detta blev stort löje i hela byn, en lantbrukare talte om
det för mig. Det blev ett barnsöft och flychtigt åtenskap.

Q.O:

— M. 15312:20.

När så tiden kom att jag skulle sluta den anställningen blev det gråt och tisdag förmiddagen som det heter han tigga och bad mig stanna, nej sa jag, trox. Mäster jag gör här och blir utskänd av hans herring — "det var också nönting för dej en kostlid men jag stackare som shall dras med hemme jämt," jag gjorde färde ett arbete som vi hade till jämte sig (Kantinen hyggdes det året) sen slutade jag och bad Gud bevara mig från galna kerrigar.

Numan jag går vidare skall jag för blarhetens skull nämna att jag då arbetade under gesällmannet Ijöström ifall dessa rader skulle falla under ögonen på någon av dätidens bekanta, som hämmer till förhållanden. —

Medan jag är i berättartogen till jag även antala ett par andra upplevelser från undans och militärlivet. —

Jag har nämnt att jag tjänstgjorde som hovslagare vid Spaniska dragonregementet där vi var ett hettötal, men jag tror inte att vi var mer än 4 eller 5 stycken som sätts nedyrket varför det är lätt att begripa hur pass yrkesmän de varo, detta sättnade även en vattenlättning utanför stallarne om med ständigt stående hästar i vattenpristarna berorande på dåligt uträttat hovbeslag. Detta var ju lite genant för hovslagare, men det var så vanligt så knapsack någon tankte på det. Men nu gäller mig själv och som ännu blev observerat på högre ort; En fredag hade jag skott en häst som skulle gå i kapploppning om lördagen och allt gick bra, men om mandagsmorgonen när jag gjorde runtan rapporterade ryttaren att hästen var halt och mycket sviktigt, den var mycket halt,

Jag undersökte foten och konstaterade att det var senklapp men för sakerhet skull tog vi hemme till skostallet tag bort skon och undersökte hoven grundligt, men ingenting fanns i hoven, men så fort jag hände på senorna reagerade hon skarpt, nu det var ju glädjande för mig och jag sprökte fast skon igen och rapporterade fallet för Veterinären, (Rasmussen) Evidt det till fallet stod även Översten (Björnström) och och hände vårt resabesök, Veterinären drog upp sin visiterläng ur ens stövel och böjade krama av alla krafter på hoven och myskodd som han har med tunn subar ~~att han~~ ^{han} ännu made något men obetydligt, — ja ta skor från och sätt hemma i vattenspitten var hans andöse, men ej mitt, jag talte om att jag myskat skon från och undersökt hoven och funnit den feligt, men här sa jag, tog ett grep om senan och hästen hastade foten framåt och fram åt jag fick rätt, Översten skattade till och gick, men vad han tänkte vet jag inte, men varken den eller någon annan av mina hästar kom att stå i vattenspitta under de åren jag tjänsgjord som hovslagare. Huruvida denna händelse hade samband med kommande att jag ej men jag tror det, för jag vet att min person kom på tal inom officersmässen — Arbetet i skostallet gick så till att den ledige hovslagaren skadde hästarne efter som de kom, oberoende vilken skva dron de tillhörde, men det passade inte mig eftersom det fanns så många dåliga hovslagare, så då hunde jag häste ne på min skvadron bli sämre skadad än om jag själv

shödde detta så jag meckade hettentkelt att ska till de andra.
Detta ställe s.o.s. på patrull och basen höll grå att bli and
enär det alltid förrut gått till på det viset, men jag hörl p
mitt och förhörsade att var vi tre havslage på skvadronen
och jag ensam skulle sköta sköringen så brydde jag mig
ej om de andras hästar (fick jag gjorde det åndra nagan gång
när jag var ledig) och så blev det som jag ville vilket resul
terade i att på skvadronens blad i arbetsboken fanns
endast mitt namn blad efter blad och det fanns även p
flera av de andra bladen; (av de två andra på 7de av
havslagarna skulle den ena om sju hästarne i sjuta =
stallet och den andre var basen förra, och skötte boken)
Så en dag kom regementsrederinären på visitation och när
han kom till 7skv. blad och endast såg ett enda namn
blev han intresserad och ville pröva sig och tala med
mig fast det gick inte, (ty jag var på en annan plats) och
när han undrade var jag var svarade basen att jag
nog var i skvadronen och ansade hästar, fast han
viste nog var jag fanns, han kände nog även sig lite
stolt över de många emansbladen han också troj jag.
Därtom gav order att jag skulle införna mig hos honom
nästa morgon kl.8, vilket jag årever gjorde, med med
blandade känslor ty jag trodde det fråga om förhörl och
utsättning, som var vanligt vid försommelset; men, o.
nej, det blev beröm och t.o.m lärade han mig befordran om
jag skötte mig lika bra hästarneper, så jag växte rätt bra
under tiden jag var hos honom. O, vilk ^{en} hard jag var när jag
gick därifrån, vi resonerade rätt mycket och var ^{ham}

M. 15312:23.

Bokförande: Olof Höglund

Doktorand: L. C.

mycket förstående och jag var hans bäste man vid det
han senare bevisade i handling på ett hederligt vis. —

På den tiden var det brukligt att brämma regements
och styrkodrumsärke på hästarns sätt vi även gjorde.

Vi hade förrådet på Österrevalds Kloster och dit skulle ju
jag gå med igem innan vi lämnade snölt. —

En dag fick ungefärligen antalet ordet att vi skulle till förrådet
för repetition och lektioner, vi samlades vid skottställe
med K. Artilleriären som ledare och det varje flera timme
skedde med dit, bland annat brämjärnen vilka boror rätt
tunga, de gamla varo mera sluga än jag som var ungst,
så var det en "sjelv gjord" bas, "Hällström", som sprang
och ordnade med vad var och en skulle ha med sig,
han ordnade så ett brämjärne kom på min lott de var ju
svårast att transportera, — men det skulle han inte gjort
ty här var någon som kan tillämpas de kända orden, den
som till var förför han shall vara sist. När vi var färdiga
för avmarsch erbjöd sig Hällström att doktors
väcka och hägna, men nu kom de ord jag längt önskat,
doktor Hällström följande fråga, vad har Hällström tankt
Lundh ska hära! Jo, jag tankte brämjärnen svarade
han, men då utbrast doktor i barst ton, Lundh, Lundh,
han shall alltid ha det råligaste, Lundh kan ta miss
väcka, så kan Hällström ta brämjärnen för han är ju
störst! vilka hänsyn Hällström fick lämna, jag åt fararen
att tanka sig, mina bet jag själv. — Komma till förrådet ble
det föreläsning och visning av instrument många slag,
hanske några av dessa var av nyare årgångar och obekan-
t för de äldre ty det fann flera som de ej visste namnet

24: M.15312:24.

på eter vad de skulle användas till. Då var det åter jag som var den "stora mannen" bland dem, ty när de ej hunde besvara frågan, så var det alltid detsamme, gå bort och fråga Lennart, om alla mina svar var rörla och jag ej mer de blev godkända och så fick de sig en bra strapa av doktorn, men det är att märka att jag hade kommit från skolan på försvar och hade namnen i gott minne och ^{vad} de skulle användas till.

Att jag stod i höga nummer hos honom förstod jag och att min person dryftades på officersmässen det blev jag även klok på, ty nästan alle officerarna sad i från begänterna när deras hästar skulle skos att nu jag var tillståndes skulle de be mig göra det och jag gjorde det med glädje av mer än en anledning, ty alltid fick dricks men det blev ju ändå billigare än lata pistolsmeden göra det och han ville hälst slippa. —

Någon gång företrou det även lite roigheter och skoj bland så många, vi var ju nära tisenc man så där var många talanger och vi ställde till med flera slagsupptag, för det mest aforärliga men uppenärsammade, en svällstund bestöt jag mig för att spela "Domptör", jag hade ett par man vilka jag utklädd till elefant, vilket var ganska enkelt, två filter en madrass, en handduk och ett huvudskap och jag hade den bäste "Jumbo" som han önskade, något kostymrad och med min Magdeburg red jag omkring bland lott och Barackor spelande och sjungande och alla skulle ju se vad som stod på, för det blev fastigt liv o vi hade skoj värra. —

25:

M. 15312:25.

Från: Göteborgs

Tid: 1910-08-01

Så har det sig att myttonvästare Sihlborg på väg mot
 officersmässen hörde min väg och jag måste av
 min Jumbo för att hälsa (så dant det gick) det var lite
 skumt så han ^{hade} besvär med att bli på det här sättet vad det
 var, jag var nästan beredd på att men Trästom, han
 saade detta var ju en natt tillställning du får rida bort
 till Mössen och visa din Elefant vilket jag även med
 glädje gjorde och så var dock nästan ordet. Vi mot-
 togs med stort jubel och jag måste in och spela gamla
 Bondpalsson på verandan samtidigt tala lite om Afrika
 där jag hemtit min Jumbo bland urskogarna.
 som belöning fick jag av min skvadronchef 2 kr och
 en kublikör, men som jag var lite märkerad så
 kände inte alla igen mig, bland dem min avhållna
 veterinar, så jag hörde honom fråga en "Löjtnant Bergen
 stråle," men vem är det och fika till var a, de, är väl
 Lundström jag tänkt, vi varo bekanta från Lysekil och
 han kände sin laga för det var inte första gången vi
 spelade "jätte"; men det föddes lite förstånd att spela
 tosing om det skall gå bra. — Nya åren tyrs väntade, ty
 mycket hemkommen från Ljungbyheds och krigartjänst
 gick jag en kväll att hälsa på en karl (flick förtärs)
 hon gjemde på en gård (i sommarö) och för att inte
 oroa husbonden förföljt begagnade jag ett geväldfönster
 för både in och utgång, in gick bra, men utgången var
 lite besvärligare än jag hade tänkt mig det kände en för-
 änglig malös. Huset hade mycket hög grund och under
 fönstret stod en bur med ankor nu bar det sig inte bättre

26:M:15312:86.

Slagelavet o. daterat med 1880

är foten stant på ^{slagelavet} ~~och~~ ^{slagelavet} och jag hamnade mitt bland ankorerna och dessa skreka af alla krafter så hundarne höjde också skälla, för mig var det endast att försöka fastast möjligt förr att singa uppfårt, men det värste förestod, något av det farligaste jag varit med om. Det skrevs så ofta om en mans väg till ena friga och den vägen har ibland blivit svår att försöka det här jag erkänner av egen erfarenhet. När jag lämnat ankluven sprang jag snett över trädgårdens som angavs av en jordvall, näjä, ett sprang över den intet ankanande hamnade jag i en kalkgrav som låg utanför och häng sig ut när jag huvat mig ur den han lättere tankas är beskrivas och mina lyxor; det var rätt hållt men vad var att göra, sedan hund jag inte gå utan av med lyxorna och mer till en å, som flöt fram en lit därifrån och spjölje bort kalven du milt de blevo båta som en dikt trass, jag sprang hem så fort jag kunde och till all lycka var det löndags mornen så lyxorna han töcknade dagen ~~och~~ jag näste härliga hemma och ingen fick reda på det skedda mer än min moder. Ja så slutade en skön rätt varav jag har minnet här.

Det jag nedstyrkt är verkliga upplevelser och ej hypotetiske eller fantasi ty här det ej varit något av mitt egta liv och många ännu levande kommer säkert ihåg något av det antalade. ————— X
Ed. vandrande gesällen NO Göström. — senare
Nils Otto Lundstr. Hämpinge.